(המשך מעמוד 55)

ידין התנגד. לדעתו, תפקיד הצבא היה להילחם, ולא לטפל במעברות. השיחה בין השניים התנהלה בטונים גבוהים, בייחוד כשידין הבין שאין כל כוונה להוסיף ל־תקציב הביטחוני, גם אם יצטרך צה"ל לטפל במעברות.

בלהט הוויכוח היכה ידין בשולחן. בידו היתה באותה שעה עט נובע, ומעוצמת המכה עף העט לכיוון בן־גוריון. מאותה ישיבה צמחה האגדה לפיה זרק ידין עט על בן־גוריון. (מקור הסיפור במשא־ומתן על שביתת־הנשק עם מצריים ב־1949, שבו אמנם עף עט מידו של ידין לתוך נחיר של נציג מצרי.)

בן־גוריון, כדרכו בנושאים מסוג זה, לא היה מוכן כלל להיכנס לוויכוח עם ידין. צה"ל נכנס למעברות.

אולם ידין, כרמטכ"ל, לא היה היחידי שלא הסכים להפיכת צה"ל למכשיר לאומי להקניית השכלת־יסוד לאזרחי המדינה. פרוטוקול של ישיבה, שנערכה בלישכת שר־הביטחון בשנת 1962, מעיד על כך

מרכזת־חינוכית היקה
יש ציונות

שגם יורשיו של ידין לא היו מוכנים להק־דיש משאבים ורצון להקניית השכלת־יסוד לחיילים. בישיבה השתתפו, מילבד שר־הביטחון דויד בן־גוריון, גם סגן שר־הביטחון, שימעון פרס, הרמטכ"ל, רב־אלוף צבי ("צ'רה") צור, סגן הרמטכ"ל, האלוף יצחק רבין, ראש אכ"א, האלוף אהרון ("ארוויץ") דורון, מי שהיה קצין־החינוך הראשי הראשון של צה"ל, המשורר ואיש־הרוח זאב אהרון, ומזכירו האישי של שר־הביטחון, אלוף־מישנה חיים ("חב"ד") בן־דויד. מילבד אהרון, שהיה איש־חינוך בנשמתו, ניסו כל הנוכחים להצביע על הקשיים שבהקניית חינוך־יסוד לחיילים על חשבון האימונים והשרות הרגיל. בסופו של דבר נאלצו הכל להתקפל מול נחישות רצונו של בן־גוריון.

שר־הביטחון: הם (החיילים הזקו־קים ללימוד) משרתים בצבא 30 חודש וילמדו מתוך זה שלושה חודשים. אין שום בעיה צבאית.

הרמטכ"ל: אין בעיה. ישנו קושי.

שר־הביטחון: האם צה"ל נרתע מקשיים?

הרמטכ"ל: השאלה היא אם אנו מוכנים לוותר על אנשים שיש להם שש כיתות בית־ספר יסודי, ולא לטפל בהם כתלמידים.

שר־הביטחון: הם משרתים 30 חודש. במשך תקופה זו צריך לתת ל־1600 מתוך 50 אלף שלושה חודשי־לימוד במקום שמירה על מיתקן או ריצה או דבר אחר. מה כאן הבעיה? זה חשוב פי כמה מאשר ישמרו שלושה חודשים!

האלוף רבין: הצבא קשור בתיכנון־העבודה שלו. לזה צריך לעשות סידורים.

שר־הביטחון: בוודאי צריך לעשות סידורים. המטה יכול לעשות זאת.

האלוף רבין: אם אין בעיה כספית, אז הכל אפשרי.

האלוף דורון: כאן הבעייה היא אירגונית.

שר־הביטחון: לשם מה קיים צבא, אם אין הוא יכול לארגן סידור ל־1600 איש?

האלוף בן־דויד: זה צריך לבוא במקום משהו אחר.

שר־הביטחון: אם זה צריך להיות במקום, יהיה במקום. אם לא יכול להיות במקום, אז מתוך 30 חודשים אלה יוק־דשו שלושה חודשים ללימוד. האם זה יהרוס את הצבא?

הרמטכ"ל: בסדר. מה שאתה אומר נעשה. אם אתה רוצה שנתחיל בזה ב־1 בספטמבר — נתחיל.

שר־הביטחון: להתחיל מייד.

אך ההתחלה לא היתה מייד, ולא היתה ב־1 בספטמבר. קצין־החינוך הראשי, זאב אהרון, נפטר כעבור כמה חודשים, ולא היה מי ש„ידחוף" את הנושא. הרמטכ"ל וקצינים בכירים הצליחו לטייח ולהסתיר את האמת מפני בן־גוריון בכל פעם שנש־אלו על התקדמות התוכנית.

רק הרמטכ"ל הנוכחי, שהכל משוכנעים כי הוא חסר־השכלה לחלוטין, מתחיל עתה להגשים את רעיונו של בן־גוריון.

מהנדס וקצינת־חן

כשהיה רפול אלוף פיקוד הצפון, שירת תחתיו, כקצין־הנדסה פיקודי, אברהם („אבי") זוהר. קצינת־החן שלו היתה סגן־אלוף גילי אדלר.

זוהר, כיום בן 43, מהנדס במיקצועו, הוא בוגר הטכניון וכל המסלול הצבאי שלו היה בהנדסה. יחד עם רפול חלם על בניית מערך חינוכי בצה"ל.

לגבי רפול זו היתה משימה. לגבי זוהר, כקצין־הנדסה, היה זה במידה רבה חלום ותחביב.

אדלר, כיום בת 33, ושבמשך שנים רבות היתה סגן־אלוף הצעירה ביותר בצה"ל (היא קיבלה את הדרגה בגיל 25), למדה חינוך. היא אמנם לא עסקה בנושאי חי־נוך, מילבד אותם הקשורים בתפקידה של קצינת־ח"ן פיקודית, אך השתתפה גם היא בחלומות האלוף וקצין־ההנדסה לגבי הק־מת מערך־החינוך הצבאי.

רפול הבטיח אז לשניהם: כאשר יתמנה לרמטכ"ל, יהיה זוהר קצין־החינוך־הרא־שי ונילי סגניתו.

לגבי זוהר קיים רפול את ההבטחה. מייד עם התמנותו כרמטכ"ל קיבל זוהר את תפקיד קצין־החינוך־הראשי של צה"ל והועלה לדרגת תת־אלוף.

כשקוראים את תולדות חייו הצבאיים של זוהר, נראה תפקיד זה חריג במיקצת. זוהר התגייס בשנת 1956 לצבא־חובה ונשלח מייד לחיל־ההנדסה, שבו עבר את כל מסלול הפיקוד. במילחמת ששת־הימים היה קצין־המיבצעים של חיל־ההנ־דסה, ובמילחמת יום־כיפור פיקד על ה־גשר הראשון שהונח על תעלת סוויס, גשר־הדוברות.

אולם זוהר נכנס במלוא הקיטור, ובהת־

מפקדים ומורים ב„מרכזים" משתעשעים
הוראה ובידור

חיילת־מורה מלמדת אל"ף־בי"ת

חיילים־תלמידים בריצת־בוקר
מה נכון יותר? מישמעת נוקשה או הבנה ורכות?